

נושא: גריאטריה וגרונטולוגיה

מס' קורס: 290.2052

מועד: יום א' סמסטר ב', השיעור זמין באתר בכל יום שישי לפני מועד השיעור

שם המרצה: ד"ר אנה זיסברג

דואר אלקטרוני: azisberg@univ.haifa.ac.il

שעות קבלה: בתיאום מראש, במשרד 2106, בניין אשכול

אתר הקורס: אתר הוראה מתוקשבת קורס 290. 2052

"Growing old is inevitable, Growing up is optimal" Bob Monkhouse

רקע:

העולם צועד למציאות בה קרוב לרבע מאזרחיו ישתייכו לקבוצת הזקנים, יתרה מכך האדם הממוצע יחיה מחצית מחייו הבוגרים בתור זקן. הזקנה מביאה אתה, מלבד בשלות, חוכמה ופרספקטיבה לא מעטה, מצבי בריאות מורכבים הדורשים יחס וטיפול ייחודי. כבר כיום האדם הזקן הוא הלקוח מספר אחד של מערכת הבריאות. יחד עם זאת, מערכת הבריאות בכלל ואנשי הסייעוד בפרט אינם מכירים ומשתמשים די הצורך בדרכי אבחון וטיפול המתאימים לאוכלוסייה הזקנה.

הקורס הנדון יציע למשתתפיו להעמיק במגוון רחב של סוגיות קליניות ופסיכו-סוציאליות בהקשר לטיפול/ עבודה עם זקנים. במהלך הקורס נכיר ונדון במושגי יסוד של גרונטולוגיה וגריאטריה כגון: Continuity, Successful Aging, Multi-morbidity, Frailty, Disability free life expectancy "הזדקנות במקום" ועוד. נבחן מחקרים עדכניים וגישות אבחון וטיפול במצבים כגון: דיכאון, דמנציה, דליריום, ירידה תפקודית, Polypharmacy, אי שליטה על סוגרים ועוד.

מטרות הקורס:

- להכיר את העמדות והערכים שיש לכל אחד מאתנו כלפי הזדקנות והשפעתם על טיפול באנשים מבוגרים ובני משפחותיהם.
- לרכוש ידע במגוון הנושאים בתחום חקר הזקנה:
  - להכיר כלים תקפים ומהימנים לצורך הערכה של המצב התפקודי, פיזי, קוגניטיבי, פסיכולוגי וחברתי של אנשים מבוגרים.
  - להכיר משאבים קהילתיים שיכולים לסייע לאנשים מבוגרים ובני משפחותיהם לשמור על מטרות אישיות, למקסם את התפקוד, לשמור על עצמאות ולחיות בסביבה הכי פחות מגבילה.
  - להכיר דרכים אשר מאפשרות למנוע או להפחית את גורמי הסיכון המשותפים שתורמים לירידה תפקודית, איכות לקויה של חיים ונכות עודפת בקרב אנשים מבוגרים.
  - להכיר, ללמוד, לזהות ולנהל טיפול בתסמונות גריאטריות משותפות לאנשים מבוגרים.

מבנה הקורס:

- הקורס הינו מתוקשב במלאו וינוהל דרך אתר מודל
- הרצאות של המרצה
- חומרים כתובים וקטעי מדיה שיועלו לאתר הקורס

- דיונים בפורומים של הקורס
 תכנית שיעורים טנטטיבית :

תאריך	נושא השיעור	חומר קריאה או הכנה אחרת במידה ורלוונטי
6.3.2016	זקנה, הזדקנות, וזקנים : למה זה קורה לנו ואיך כדאי להזדקן.	
13.3.2016	שינויים פיזיולוגיים של גיל הזקנה : הבנת השפעותיהם על הזקן והגישות הטיפוליות	ד"ר זיסברג, ד"ר שחף. פרק מספר גרונטולוגיה מעשית : סיעוד הזקן - בין גרונטולוגיה לגריאטריה
20.3.2016	Frailty & Geriatric syndromes במחקר ופרקטיקה טיפולית	וילאמס, מ. ומוליין, ק. (2008) שיטיון , פרק 3. מדריך וושינגטון גריאטריה
27.3.2016	דמנציה	מוליין, ק. (2008). דליריום , פרק 4. מדריך וושינגטון גריאטריה.
3.4.2016	שלושת הד' המבלבלים : דליריום, דיכאון, ודמנציה	מוליין, ק. (2008). דיכאון בקרב קשישים , פרק 5. מדריך וושינגטון גריאטריה.
10.4.2016	נפילות בגיל הזקנה והתערבויות למניעתן	מוליין, ק. (2008). נפילות , פרק 7. מדריך וושינגטון גריאטריה.
17.4.2016	אי שליטה על סוגרים ודרכי ההתמודדות	בהאיני. ס. ב. (2008), אי שליטה על סוגרים , פרק 24, מדריך וושינגטון גריאטריה. אייזו. א. (2014). אי שליטה על סוגרים, חלק א'.
1.5.2016	Polypharmacy	וילאמס, מ. (2008). ריבוי תרופות ושימוש נכון בתרופות , פרק 6 גרפינקל, ד. (2010). גישה חדשה להקטנת עומס התרופות
8.5.2016	הערכה תפקודית מקיפה של האדם הזקן	סטנלי, בירג, סטיב. (2008). הגישה למטופל הקשיש : הערכה גריאטרית מכיפה. פרק 1. מדריך וושינגטון.
15.5.2016	ירידה בשמיעה בקרב קשישים	משרד הבריאות (2011). החרכת של שרותי הבריאות לשנת 2011-2011 מכשירי שמיעה לבני 65 ומעלה. חוזר מס' 34/2011. ארצי, ט' (2012). מה אמרת? כישורי השמיעה בגיל המבוגר. הגיל החדש המוסד לביטוי לאומי אגף הייעוץ לקשיש, (14), עמ' 10-12. https://ssl.haifa.ac.il/Publications/GilHadash/Documents/Dan_aInfo=.awxyCfyrGox5Kuy,SSL+GilHadash14.pdf
22.5.2016	הגדרות תפקוד, חוק סיעוד והערכות של ביטוח לאומי	אייזון, א. (2014). הערכה תפקודית מקיפה (נספח). http://www.neeman.org.il/index.aspx?id=2556 https://www.btl.gov.il/benefits/Long_Term_Care/Pages/default.aspx
29.5.2016	מערכת של טיפול ממושך בזקן בישראל	פלוד, ק' לי. (2008) מערך השירות הגריאטרי , גריאטריה.
5.6.2016	התעללות והזנחה בקשישים	לבנשטיין, א', איזיקוביץ, צ', בנד וינטרשטיין, ט' ואנוש, ג' (2009). הסקר הארצי הראשון בתחום התעללות בזקנים והזנחתם, כמסד נתונים וכמנוף לשינוי. גרונטולוגיה, לו (2-3),

15-36.

*סדר השיעורים יכול להשתנות ליצירת רצף הגיוני בין הנושאים השונים, בתיאום מראש.

רשימת קריאה של הקורס (לפי סדר הקריאה המומלץ):

חובה (לפי סדר הנושאים בסלבוס):

- ד"ר זיסברג, ד"ר שחף. (בהדפסה). סיעוד הזקן - בין גרונטולוגיה לגריאטריה. מתוך ספר גרונטולוגיה מעשית, הוצאת אשל
- וילאמס, מ' ומוליין, ק' (2008). שיטיון, פרק 3. מתוך קייל מוילן, א' הרשקוביץ וחי' שצמן (תרגום), *מדריך וושינגטון גריאטריה*. (עמ' 15-28), נורדיה: ידע.
- מולין, ק' (2008). דליריום, פרק 4. מתוך קייל מוילן, א' הרשקוביץ וחי' שצמן (תרגום), *מדריך וושינגטון* (עמ' 29-37), נורדיה: ידע.
- מולין, ק' (2008). דיכאון בקרב קשישים, פרק 5. *מדריך וושינגטון גריאטריה*. (עמ' 38-46), נורדיה: ידע.
- מולין, ק' (2008). נפילות, פרק 7. *מדריך וושינגטון גריאטריה*. (עמ' 54-60), נורדיה: ידע.
- בהאיני. ס' ב' (2008). אי שליטה על סוגרים, פרק 24, מתוך קייל מוילן, א' הרשקוביץ וחי' שצמן (תרגום), *מדריך וושינגטון גריאטריה* (עמ' 184-189) נורדיה: ידע.
- גרפינקל, ד' (2010). גישה חדשה להקטנת עומס התרופות (Polypharmacy) במבוגרים ובקשישים (The Garfinkel Method). כתב העת הישראלי לרפואה, 23, 27-31.
- וילאמס, מ' (2008). ריבוי תרופות ושימוש נכון בתרופות, פרק 6. *מדריך וושינגטון גריאטריה*. (עמ' 48-53), נורדיה: ידע.
- סטנלי, בירג, סטיב. (2008). הגישה למטופל הקשיש: הערכה גריאטרית מכיפה. פרק 1. מתוך קייל מוילן, א' הרשקוביץ וחי' שצמן (תרגום), *מדריך וושינגטון גריאטריה*. (עמ' 1-7), נורדיה: ידע
- אייזן, א' (2014). הערכה תפקודית מכיפה, המדריך המעשי לטיפול הרפואי וסיעודי בקשיש, (נספח), (עמ' 255-262), נורדיה: ידע.
- אייזן, א' (2014). הערכת יכולת השיפוט והכשרות המשפטית, חלק ב' מתוך "המדריך המעשי לטיפול בקשישים". המדריך המעשי לטיפול הרפואי וסיעודי בקשיש. (עמ' 71-73), נורדיה: ידע.
- פלוד, ק' ל' (2008). מערך השירות הגריאטרי, פרק 2, *מדריך וושינגטון*, נורדיה: (עמ' 8-14), ידע.
- לבנשטיין, א', איזיקוביץ, צ', בנד וינטרשטיין, ט' ואנוש, ג' (2009). הסקר הארצי הראשון בתחום התעללות זקנים והזנחתם, כמסד נתונים וכמנוף לשינוי. *גרונטולוגיה*, (2-3), 15-36.

בחירה

- Rowe, J.W., & Kahn, R.L. (1997). Successful aging. *Gerontologist*, 37(4), 433-40.

- Covinsky, K.E., Pierluissi, E., Johnston, C.E. (2011). *Hospitalization-Associated Disability. Journal of American Medical Association, 306(16)*, 1782-1793.
- Inouye, S.K., Bogardus, S.T., Baker, D.I., Leo-Summers, L., & Cooney, L.M. (2000). The hospital elder life program: A model of care to prevent cognitive and functional decline in older hospitalized patients. *Journal of the American Geriatrics Society, 48(12)*, 1697-1706.

דרישות הקורס:
הערכה:

1. בחינה מסכמת 80% מהציון הסופי
2. תרגילים במהלך הקורס 20% מהציון הסופי
3. ציון עובר בקורס: מעבר מבחן סופי וקורס בציון - 65 לפחות
4. בחלק מההרצאות יפורסמו שאלות, מטלות קצרות או נושא לדיון. בכל פעם 4-5 סטודנטים ראשונים שיתנו תשובות מלאות ונכונות לסוגיות ושאלות שיועלו (אך לא יהיו זהות אחת לקודמיה) יוכלו לקבל נקודה אחת של בונוס לטובת הציון הסופי בקורס. ניתן לצבור עד 5 נקודות. הניקוד לא ישפיע על הציון במבחן הסופי אותו עדיין יש לעבור בציון 65

מצפה לקורס מרתק שיאיר באור אחר נושאים של זקנה וטיפול באדם הזקן

בברכה,

המרצה
ד"ר אנה זיסברג

עוזרת ההוראה
גבי יוליאנה סמיצ'נקו, אחות מוסמכת.